

III KVARTALNI IZVEŠTAJ

Oktobar 2022.

Urednici: Jelena Bojović, Đorđe Vukotić

Publikaciju pripremili: Milica Anđelković Đoković, Jelena Rančić, Miloš Jovanović

Autori: Dušan Vasiljević, Slobodan Krstović, Jasmina Radovanović, Marko Danon, Jelena Radnović Vukčević, Irena Đorđević

SADRŽAJ

UVOD	2
INICIJATIVE NALED-a i učešće u radnim grupama Vlade.....	4
REGULATORNA AKTIVNOST U III KVARTALU 2022	5
Porezi i neporeske dažbine	5
Javne nabavke	6
Radno pravo i preduzetništvo.....	6
Digitalizacija i inovacije	9
Imovina i investicije.....	11
Hrana i poljoprivreda	14
Zdravstvo	14
Zaštita životne sredine	16
Energetika	16
SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE	17
ANEKS - LISTA USVOJENIH PROPISA	18

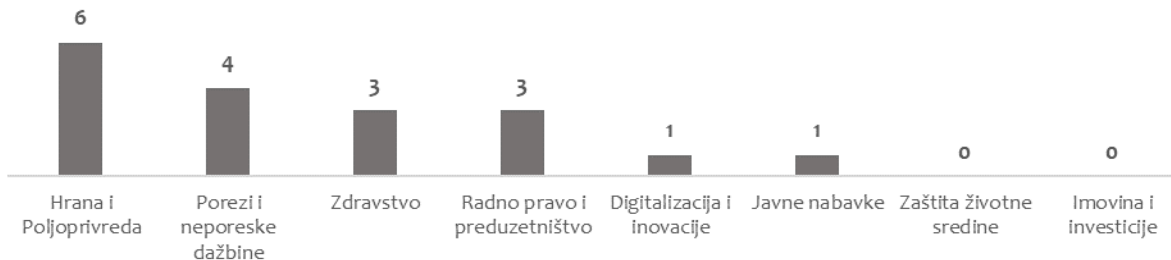

UVOD

Period trećeg kvartala 2022. godine obeležila je regulatorna aktivnost niskog intenziteta. Kao i tokom drugog kvartala, u periodu od početka jula do kraja septembra meseca nije donet ni jedan novi zakon, ali su izmenjena i usvojena neka značajna podzakonska akta, a u postupku donošenja su programi Vlade značajni za zapošljavanje i razvoj preduzetništva. U ovom periodu NALED je nastavio da pruža podršku Vladi u izradi dokumenata javnih politika, pre svega u cilju finalizacije Nacrta programa za suzbijanje sive ekonomije za period od 2022. do 2025. i unapređenja Predloga strategije za mlade u Republici Srbiji za period od 2022. do 2030. godine, koje je Ministarstvo omladine i sporta uvažilo. Takođe, u ovom periodu je Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede pružena podrška u finalizaciji Nacrta pravilnika o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava, a preduzimane su i druge inicijative koje su opisane u narednom delu izveštaja.

Tokom trećeg kvartala izmenjeno je i **doneto 18 propisa**, odnosno pravilnika, uredbi i odluka. Najviše aktivnosti bilo je u domenu Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede – uređenja pitanja hrane i poljoprivrede (ukupno 6 propisa), a odmah zatim u nadležnosti Ministarstva finansija (4 propisa), Ministarstva zdravlja (3 propisa) i Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja (3 propisa). Oblasti u okviru kojih nije usvojen nijedan propis su imovina i investicije i zaštita životne sredine. Detaljnija objašnjenja i informacije o najrelevantnijim izmenama, propisima u pripremi i inicijativama koje je NALED pokrenuo dati su u nastavku teksta, dok u Aneksu možete pronaći spisak svih izmenjenih, usvojenih i donetih propisa, kao i listu inicijativa.

Broj usvojenih propisa u trećem kvartalu 2022. godine po oblastima

Bez obzira što nije propis koji je donet u trećem kvartalu, niže dajemo pregled izmena Zakona o ministarstvima.

Narodna skupština je 21. oktobra donela izmene Zakona o ministarstvima, kojima se povećava broj ministarstava sa 21 na 25. Ključna izmena se odnosi na razdvajanje nadležnosti pojedinih ministarstava, dok je Kancelarija Vlade Srbije za javna ulaganja prerasla u Ministarstvo za javna ulaganja. Ministarstva nove Vlade RS su:

- Ministarstvo finansija
- Ministarstvo privrede
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
- Ministarstvo zaštite životne sredine
- Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture
- Ministarstvo rudarstva i energetike
- Ministarstvo unutrašnje i spoljne trgovine
- Ministarstvo pravde
- Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Ministarstvo odbrane
- Ministarstvo spoljnih poslova
- Ministarstvo za evropske integracije
- Ministarstvo prosvete
- Ministarstvo zdravlja
- Ministarstvo za rad, zapošljavanje boračka i socijalna pitanja
- Ministarstvo za brigu o porodici i demografiju
- Ministarstvo sporta
- Ministarstvo kulture
- Ministarstvo za brigu o selu
- Ministarstvo nauke, tehnološkog razvoja i inovacija
- Ministarstvo turizma i omladine
- Ministarstvo informisanja i telekomunikacija
- Ministarstvo za javna ulaganja

INICIJATIVE NALED-a I UČEŠĆE U RADNIM GRUPAMA VLADE

- **NALED koordinira radom Stručne grupe za donošenje i praćenje sprovođenja Programa za suzbijanje sive ekonomije.** Stručna grupa obavlja stručne poslove za [Koordinaciono telo za suzbijanje sive ekonomije](#), kojim predsedava Ministar finansija. Trenutne aktivnosti obuhvataju nastavak rada na pripremi Programa za suzbijanje sive ekonomije 2022-2025. i pratećeg Akcionog plana 2022-2023. Više o ovoj temi u oblasti porezi i neporeske dažbine.
- **Pokrenuta inicijativa** prema Ministarstvu finansija i Ministarstvu građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture za **ukidanje naknade za konverziju prava korišćenja u pravo svojine.**
- **Učešće u konsultacijama i javnoj raspravi o** Predlogu strategije za mlade u Republici Srbiji za period od 2022. do 2030. godine. Više o ovoj temi u oblasti radno pravo i preduzetništvo.
- **Iniciran rad na** temi transfera tehnologija na naučno-istraživačkim organizacijama. Više o ovome u oblasti digitalizacija i inovacije.
- **Učešće u konsultacijama i javnoj raspravi** o setu nacrtu sistemskih zakona u oblasti pravosuđa. Više o ovome u oblasti imovina i investicije.
- **Saradnja sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede** na pripremi Nacrta pravilnika o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava.
- **Pokrenute inicijative prema Ministarstvu zdravlja:** nastavak rada na inicijativi za izmenu procedure za formiranje maksimalne cene leka i pokrenuta inicijativa za unapređenje eUputa.
- **U toku je priprema revizije Sive knjige zdravstva,** čije će preporuke biti upućene Ministarstvu zdravlja do kraja godine. Više o tome u oblasti zdravstvo.
- **NALEDu je povereno praćenje sprovođenja Akcionog plana za digitalizaciju zdravstva.** Osim aktivnosti na praćenju sprovođenja AP, NALED će pružati podršku za sprovođenje 5 prioriternih mera.
- **Učešće u konsultacijama i javnoj raspravi** o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom.
- **NALED je opredeljen kao partner** u realizaciji nekolicine mera u Programu razvoja cirkularne ekonomije.
- **U toku je revizija preporuka Sive knjige 14 i nominacija preporuka za novo izdanje Sive knjige 15,** koja će biti objavljena i poslata novoj Vladi do kraja prvog kvartala 2023. godine.

REGULATORNA AKTIVNOST U III KVARTALU

Porezi i neporeske dažbine

Izvršni odbor Narodne banke Srbije je 29. juna usvojio **Odluku o privremenoj meri koja se odnosi na izračunavanje kapitala banke („Sl. glasnik RS”, br. 72/2022)**. Ovom odlukom se propisuje da banka može iz svog obračuna osnovnog akcijskog kapitala da isključi iznose privremenog regulatornog prilagođavanja. U tu svrhu se primenjuje formula kojom se utvrđuje iznos privremenog regulatornog prilagođavanja tako što se iznos nerealizovanih gubitaka ili dobitaka po osnovu promene vrednosti dužničkih instrumenata pomnoži sa faktorom umanjenja, čija vrednost je ovim aktom utvrđena na nivou od 0,7. Odluka je stupila na snagu 30.juna i biće na snazi do 31. decembra 2022. godine. Ovom merom se odgovara na globalne nestabilnosti na tržištu hartija od i daje mogućnost bankama da imaju niže kamatne stope.

Komisija za hartije od vrednosti je 08. jula usvojila **Pravilnik o organizacionim uslovima za pružanje investicionih usluga, obavljanje investicionih aktivnosti i dodatnih usluga i upravljanje rizicima („Sl. glasnik RS”, br. 77/2022)**. Ovim pravilnikom su bliže uređeni organizacioni uslovi koje je dužno da ispunjava investiciono društvo, uključujući opšte organizacione zahteve, uslove poveravanja poslovnih procesa, lične transakcije, mere koje je potrebno uspostaviti kako bi se sprečio sukob interesa, kao i pravila o izveštavanju investicionih društava. Pored toga, ovim podzakonskim aktom su bliže uređeni posebni organizacioni uslovi za investiciona društva koja se bave algoritamskim trgovanjem, pružanjem usluga direktnog elektronskog pristupa, deluju kao klirinški članovi ili se bave tehnikama visokofrekventnog algoritamskog trgovanja.

Ministarstvo finansija je 12. avgusta usvojilo izmene **Pravilnika o obliku, sadržini, načinu podnošenja i popunjavanja deklaracija i drugih obrazaca u carinskom postupku („Sl. glasnik RS”, br. 90/2022)**. Ovim izmenama se uvodi mogućnost korišćenja elektronskih formata u carinskom postupku. Deklaracije koje se podnose u elektronskom formatu preko softvera koji je za ovu svrhu razvila Uprava carina moraju biti potpisane kvalifikovanim elektronskim potpisom, dok je Uprava carina potpisuje kvalifikovanim elektronskim pečatom. Primenom digitalizacije u oblasti carinskih poslova smanjuje se administrativno opterećenje prilikom uvoza robe, čime se umanjuje vreme čekanja na

robu koja se uvozi, što će uticati na smanjenje troškova i skraćenje rokova za uvoz i izvoz roba, olakšavajući međunarodno poslovanje.

Tokom trećeg kvartala 2022. godine NALED je nastavio rad na Programu za suzbijanje sive ekonomije 2022-2025. i pratećem Akcionom planu za period 2022-2023. Stručna grupa za suzbijanje sive ekonomije održala je sastanak 16. avgusta i aktivno radi na usaglašavanju Programa i Akcionog plana, dok se usvajanje Programa očekuje nakon uspostavljanja nove Vlade Republike Srbije.

Javne nabavke

Vlada Republike Srbije je 7. jula 2022. godine donela **Odluku o određivanju centralizovanih javnih nabavki dobara i usluga koje će sprovesti Uprava za zajedničke poslove republičkih organa u 2023. godini** („Sl. glasnik RS”, br. 77/2022). Konkretno u pitanju su:

Dobra:

1. kancelarijski materijal;
2. računarski materijal – toneri (osim tonera nabavljenih na osnovu centralizovane javne nabavke koja je pokrenuta u 2022. godini);
3. goriva i maziva;
4. prevozna sredstva – operativni lizing (ukoliko naručioci pribave saglasnost u skladu sa važećim propisima);
5. računarska oprema – hardver (čija pojedinačna vrednost ne prelazi iznos od milion dinara);
6. računarska oprema – hardver (čija pojedinačna vrednost prelazi iznos od milion dinara);
7. električna energija;
8. papirna konfekcija.

Usluge:

1. sanitarne usluge i druge srodne usluge (dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija);
2. usluge održavanja i popravke (održavanje računarske opreme – računara, štampača i komunikacione opreme – samo za opremu koja nije bila predmet centralizovane javne nabavke u 2022. godini ili je nabavljena u 2022. godini);
3. usluge obezbeđenja (fizičko-tehničko i protivpožarno obezbeđenje objekata).

Radno pravo i preduzetništvo

Vlada Republike Srbije je 18. avgusta 2022. godine donela **Uredbu o izmeni Uredbe o Programu podsticanja zapošljavanja mladih „Moja prva plata”** („Sl. glasnik RS”, br. 92/2022). Novim

izmenama se korisnicima Programa sa srednjim obrazovanjem povećava mesečna novčana naknada sa 22.000 na 25.000 dinara, dok se korisnicima Programa sa visokim obrazovanjem naknada uvećava sa 26.000 na 30.000 dinara. Na osnovu Uredbe, Nacionalna služba za zapošljavanje raspisala je **javni poziv za prijave za Program**. Poslodavci će imati mogućnost da vrše proces selekcije prijavljenih kandidata od početka njihovog prijavljivanja, a konačan izbor kandidata poslodavci iz privatnog sektora će obaviti u periodu od 1. do 15. novembra, a poslodavci iz javnog sektora u periodu od 16. do 30. novembra.

Vlada Srbije je 14. septembra usvojila **Odluku o visini minimalne cene rada za period januar–decembar 2023. godine („Sl. glasnik RS”, br. 105/2022)**. Ovom odlukom se minimalna cena rada za period od januara do decembra meseca 2023. godine utvrđuje u visini od 230 RSD po radnom času, bez poreza i doprinosa (neto), što predstavlja povećanje za 29 dinara, odnosno 14% u odnosu na 2022. godinu. **Poresko opterećenje minimalne zarade¹ koje u ovoj godini iznosi 36,1% biće smanjeno za pola procentnog poena, tj. na 35,6%**, uz najavljeno povećanje neoporezivog dela zarade (sa 19.300 dinara na 21.712 dinara) i smanjenje stope doprinosa za PIO, na teret poslodavca, sa 11% na 10%.

U ovom kvartalu Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja i Savet za socijalno preduzetništvo su započeli rad na izradi **Progama za razvoj socijalnog preduzetništva u periodu 2023-2028. godine**. Ovaj program se donosi u cilju efikasne implementacije Zakona o socijalnom preduzetništvu, koji je usvojen u februaru ove godine i u čijoj izradi je učestvovao NALED. Programom će biti planirane mere i aktivnosti za razvoj socijalnog preduzetništva, kao održivog, inovativnog i društveno odgovornog poslovanja, koje je usklađeno sa širim društvenim interesima, a naročito sa interesima društveno osetljivih grupa. Sprovođenje mera treba da uspostavi stimulativan institucionalni i regulatorni okvir za razvoj socijalnog preduzetništva, kao opšte prepoznatljivog statusa kroz koji se posluje u domenu solidarne ekonomije, uz poštovanje načela transparentnosti, društvene odgovornosti, održivog rasta i razvoja i partnerstva i sinergijskog delovanja javnog, privatnog i civilnog sektora. Naravno, ključne mere Programa treba da budu usmerene na pružanje koordinisane finansijske i nefinansijske podrške poslovanju subjekata socijalnog preduzetništva, kako iz sredstava budžeta republike, autonomne pokrajine i JLS (organa vlasti), tako i iz donatorskih sredstava. Od izuzetnog značaja je da se Programom obezbedi afirmacija socijalnog preuzetništva, a pre svega identifikacija sektora među pravnim licima i preduzetnicima koji faktički već posluju u ovom sektoru, kako bi se i formalno prijavili APR-u radi

¹ Mereno odnosom poreza i doprinosa prema ukupnom trošku poslodavca (bruto 2 zarada).

sticanja statusa socijalnog preduzetnika, čime bi ostvarili odgovarajuće povlastice i podsticaje u poslovanju.

Tokom trećeg kvartala Ministarstvo omladine i sporta sprovelo je **javnu raspravu o Predlogu strategije za mlade u Republici Srbiji za period od 2022. do 2030. godine.** NALED podržava izradu ovog dokumenta koji predstavlja novi strateški okvir za poboljšanje položaja jedne od najugroženijih grupa u društvu – mladih. Ključna mera u domenu preduzetništva se odnosi na **Podršku preduzetništvu i zapošljivosti mladih, koja bi trebalo da dovede do višeg nivoa preduzetničkih kompetencija mladih, boljeg informisanja mladih o mogućnostima i podsticajima koji im se nude za samozapošljavanje.** U skladu sa Predlogom strategije, NALED je **dostavio komentare u domenu preduzetništva.** Prvi predlog odnosi se na uključenje mera, odnosno **olakšica za mlade početnike u poslovanju tradicionalnih biznisa,** u vidu oslobađanja od obaveze plaćanja poreza i doprinosa u prvih godinu dana poslovanja. Predložena olakšica bi se odnosila isključivo na mikro privredne subjekte, uključujući i paušalno oporezovane preduzetnike, s obzirom da je ovo najčešći oblik poslovanja za koji se početnici opredeljuju. Osnovni cilj ove mere je podsticanje preduzetništva i sticanje radnog iskustva, pre svega mladih, tek diplomiranih ili lica koja se nalaze na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje. Drugi predlog NALED-a odnosi se na **proširenje pojednostavljene prijave mladih sezonskih radnika,** u cilju ostvarivanja njihovih prava po osnovu radnog angažovanja. U pitanju su sledeći poslovi koje mlade osobe obavljaju: bejbisiting; čuvanje starih lica; šetnja pasa; vikend angažovanje konobara u klubovima, kafićima i salama za proslave; angažovanje mladih na festivalima i turističkim manifestacijama. Osnovni izazov u ovom domenu jesu komplikovanije administrativne procedure angažovanja radnika na ovim poslovima nego što su procedure za angažovanje stalnih radnika, imajući u vidu osnov osiguranja, što je jedan od razloga zbog kojeg poslodavci ne prijavljuju radnike koji kod njih rade privremeno, često i svega po nekoliko dana. Pored toga, troškovi angažovanja povremenih ili privremenih radnika, u smislu poreza i doprinosa su nesrazmerno visoki, jer se na Ugovor o privremenim i povremenim poslovima ne primenjuje umanjeno za neoporezivi iznos zarade od 19.300 dinara, budući da je reč o radu van radnog odnosa. Ovakva vrsta rada je česta kod mladih osoba koje žele dodatno da zarade dok se školuju, a kao rezultat ovakve situacije, veliki broj njih ne ostvaruje nikakva prava. Po završetku javne rasprave, Ministarstvo omladine i sporta objavilo je 2. septembra 2022. **Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi** u kome se navodi da su gore pomenuta oba predloga NALED-a prihvaćena, te da će biti uvrštena u tekst Strategije.

Aktuelni programi Vlade Republike Srbije

Osim Programa „Moja prva plata“, trenutno su aktuelni i sledeći programi:

Kreditna linija od 10 miliona evra, fokus na biznisima van Beograda

Mikro, malim i srednjim preduzećima dostupna je kreditna linija od 10 miliona evra u domaćoj valuti, a oko 75% je namenjeno finansiranju klijenata van beogradskog regiona. Ovaj program realizuje Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) u saradnji sa 3 Bankom.

Niš daje pet miliona dinara za razvoj inovativnih delatnosti

Grad Niš prepoznao je značaj razvoja inovacionog ekosistema i ekonomije zasnovane na znanju i u saradnji sa Naučno-tehnološkim parkom Niš pripremio program podrške sufinansiranja inovacija. U okviru ovog programa podrške opredeljeno je pet miliona dinara, u maksimalnom iznosu od milion dinara po korisniku za razvoj inovativne ideje, uz obavezu zapošljavanja nezaposlenih lica.

Srbija i EU: Oprema za privredu

Preduzetnici, mikro i mala preduzeća i zadruga od 1. juna mogu da apliciraju za bespovratnu pomoć i povoljne kredite za kupovinu nove opreme. Iznos bespovratne podrške, za koju može da se podnese zahtev izabranoj poslovnoj banci, ide od 500.000 do pet miliona dinara u zavisnosti od broja zaposlenih na neodređeno vreme u preduzeću. Zahtevi se primaju do utroška planiranih sredstava, a najkasnije do 31. decembra, dok se od poslovnih banaka mogu dobiti sve neophodne informacije za učešće u programu.

Digitalizacija i inovacije

U oblasti digitalizacije rada javne uprave, Vlada Republike Srbije usvojila je 25. avgusta **Uredbu o izmeni Uredbe o jedinstvenim naučno-tehnološkim zahtevima i procedurama za čuvanje i zaštitu arhivske građe i dokumentarnog materijala u elektronskom obliku („Službeni glasnik RS“ 94/2022)**. Izmenom je propisano odlaganje datuma primene **Uredbe iz 2021. godine („Službeni glasnik RS“ 107/2021)**, sa 1. septembra 2022.godine na 1. januar 2024. godine. Osnovni cilj Uredbe je bliže uređenje uslova za uspostavljanje i vođenje jedinstvenog arhivskog informacionog sistema u Srbiji - eArhiva, kao jedinstvenog softverskog rešenja u kome će se elektronski arhivirati dokumentarni materijal, nastao u radu državnih organa i organizacija, organa teritorijalne autonomije i lokalne samouprave, ustanova i drugih imaoca javnih ovlašćenja. Uspostavljanjem eArhiva će se imaocima javnih ovlašćenja obezbediti pouzdan način arhiviranja i čuvanja

dokumenata u elektronskoj formi, što će biti od izuzetnog značaja kako za celokupnu javnu upravu, tako i za korisnike njenih usluga koji će naknadno moći lako da dođu do arhiviranih akata donetih u vršenju javnih ovlašćenja, kao i do pratećih dokumenata na osnovu kojih su ti akti doneti.

Fond za inovacionu delatnost

Od 15. septembra do 15. novembra 2022. godine za inovativna preduzeća i timove otvoren je javni poziv za dodelu bespovratnih sredstava kroz programe finansiranja Fonda za inovacionu delatnost. Sredstva u visini od 3,2 miliona evra zajednički kroz IPA projekat „Povećanje kapaciteta i tehnološke spremnosti malih i srednjih preduzeća” obezbeđuju Srbija i Evropska unija. Za transformaciju inovativnih ideja u održive projekte, Fond u trećem ciklusu prijavljivanja obezbeđuje finansijski podsticaj kroz Program ranog razvoja i Program sufinansiranja inovacija. U zavisnosti od programa, Fond dodeljuje od 80.000 do 300.000 evra po pojedinačnom projektu, a preduzeća su za implementaciju projekta u obavezi da obezbede i deo sredstava iz drugih privatnih izvora.

Sa ciljem da se svim zainteresovanim aplikantima predstave uslovi i detalji za podnošenje prijave projekata, zaposleni u Fondu svakodnevno pružaju podršku, a jednom nedeljno se održavaju radionice pod nazivom „Otvorena vrata“.

U oblasti inovacija, u trećem kvartalu 2022. godine NALED je inicirao rad na temu transfera tehnologija naučno-istraživačkih organizacija ka privredi, odnosno praktične primene naučnih istraživanja. U saradnji sa Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja tokom septembra i oktobra biće sprovedeno istraživanje postojećih kapaciteta naučno-istraživačkih organizacija da se bave zaštitom intelektualne svojine nastale pri njihovim organizacijama kao preduslovom za transfer tih znanja i tehnologija ka privredi. Cilj istraživanja je da se mapiraju kapaciteti naučno-istraživačkih organizacija za zaštitu intelektualne svojine i učestalosti prakse zaštite, kako bi se u skladu sa njihovim potrebama izradili modeli akata koje bi te organizacije usvojile i primenjivale u cilju zaštite sopstvene intelektualne svojine.

Imovina i investicije

Iako u trećem kvartalu nije donet nijedan propis u ovoj oblasti, NALED je učestvovao u aktivnostima vezanim za pripremu izmena važećih propisa, posebno u domenu sistema pravosuđa.

NALED je u okviru radne grupe Nacionalnog konventa o Evropskoj Uniji za poglavlje 23 imao prilike da učestvuje u javnoj prezentaciji i da Ministarstvu pravde da komentare u vezi **seta nacrta pravosudnih zakona**, u cilju njihovog usklađivanja sa usvojenim Ustavnim amandmanima. Radne

verzije seta pravosudnih propisa i to: **Nacrt Zakona o Visokom savetu sudstva**, **Nacrt Zakona o sudijama**, **Nacrt Zakona o javnom tužilaštvu**, **Nacrt Zakona o Visokom savetu tužilaštva** i **Nacrt Zakona o uređenju sudova** su završene i objavljene na sajtu Ministarstva pravde.

Najveće promene pretrpeo je **Zakon o visokom savetu sudstva**. Visoki savet sudstva će i dalje imati 11 članova od kojih će šest članova biti iz redova sudija i biraće ih sudije, a ne Narodna skupština kao što je to do sada bio slučaj, četiri člana će biti istaknuti pravnici koje će birati Narodna skupština Srbije i predsednik Vrhovnog suda, kao član po položaju. Takođe, izmene predviđaju i da Etički odbor Visokog saveta sudstva bude stalno radno telo koje će se starati o poštovanju i primeni Etičkog kodeksa. Očekuje se da promene utiču na veću nezavisnost i samostalnost u radu suda i sudija.

Nacrtom Zakona o uređenju sudova uređuje se osnivanje, ukidanje, stvarna nadležnost sudova, unutrašnje uređenje suda, sudska uprava, sudsko osoblje, pravosudna uprava, obezbeđenje suda i sredstva za rad sudova. Glavna izmena u odnosu na važeća rešenja tiču se Vrhovnog kasacionog suda, koji se zamenjuje Vrhovnim sudom, i koji od trenutka konstituisanja Visokog saveta sudstva preuzima od Vrhovnog kasacionog suda zaposlene, sredstva i predmete rada i nastavlja sa radom kao Vrhovni sud. Napominjemo da je Vrhovni sud Srbije bio najviša sudska instanca u Srbiji dok ta uloga 2010. godine nije poverena Vrhovnom kasacionom sudu Srbije, koji je preuzet kao istorijsko rešenje iz perioda kraljevine, u cilju naglašavanja nezavisnosti sudske od izvršne vlasti. Novim rešenjem su zadržane nadležnosti Vrhovnog kasacionog suda kako u sudskim postupcima (rešavanje po pravnim lekovima, o sukobima nadležnosti) tako i van suđenja (razmatranje primene zakona, imenovanje sudija Ustavnog suda, itd.). Član NALED-a, Javno beležnička komora predložila je izmene i dopune dva člana. Prvi predlog se odnosi na dopunu člana 52. nacrta Zakona o uređenju sudova, tako što bi se u delu člana kod propisivanja poslova koji čine sudsku upravu, a posle poslova koji se odnose na „overu isprave namenjene upotrebi u inostranstvu“, kao posao sudske uprave propisalo i „raspoređivanje novoprimitih vanparničnih predmeta javnim beležnicima u skladu sa Zakonom o vanparničnom postupku“. Prihvatanje ovog predloga doprinelo bi rasterećenju rada sudova, što bi indirektno uticalo na njihovu efikasnost. Drugi predlog se odnosi na član 76. nacrta Zakona o uređenju sudova i potrebu donošenja novog Sudskog poslovnika. Predloženo je da se Sudski poslovnik doradi u skladu sa rešenjima iz nacrta Zakona o uređenju sudova, u pogledu vođenja, postupanja, evidencije i statistike za vanparnične predmete koji se poveravaju javnim beležnicima od strane nadležnog Suda. Na ovaj način omogućio bi se uvid u efikasnost rada sudova, odnosno javnih beležnika, što bi uticalo na povećanje efikasnosti u rešavanju vanparničnih predmeta.

Nacrtom Zakona o javnom tužilaštvu se preuzimaju uporedno-pravna rešenja koja obezbeđuju nezavisnost rada javnih tužilaštva i samostalnost i odgovornost svih nosilaca javno tužilačkih funkcija u postupanju u pojedinačnim predmetima. Uvodi se Visoki savet tužilaštva koji zamenjuje nekadašnje Državno veće tužilaca. Izmenama je propisano da vrhovnog javnog tužioca bira Narodna skupština na predlog Visokog saveta tužilaštva na period od šest godina, da glavnog javnog tužioca bira Visoki savet tužilaštva, takođe na period od šest godina, dok javnog tužioca bira Visoki savet tužilaštva na stalnu javnotužilačku funkciju u javnom tužilaštvu. Propisuje se da Vrhovnim javnim tužilaštvom rukovodi Vrhovni javni tužilac, dok glavni javni tužioci rukovode ostalim javnim tužilaštvima (apelaciona javna tužilaštva, viša javna tužilaštva, osnovna javna tužilaštva i javna tužilaštva posebne nadležnosti - Javno tužilaštvo za organizovani kriminal i Javno tužilaštvo za ratne zločine), kao i da Vrhovni javni tužilac i glavni javni tužilac u rukovođenju javnim tužilaštvom imaju hijerarhijska ovlašćenja u odnosu na postupanje nižeg glavnog javnog tužioca i javnog tužioca u konkretnim predmetima. Ključne izmene su da zamenici javnih tužilaca u svim javnim tužilaštvima po novom rešenju postaju javni tužioci koji tokom postupka samostalno donose odluke i snose odgovornost za iste. Propisuje se i da broj javnih tužilaštava u svakom javnom tužilaštvu utvrđuje Visoki savet tužilaštva.

Nacrtom Zakona o Visokom savetu tužilaštva propisuje se način rada novog tela Visokog saveta tužilaštva koje je zamenilo dosadašnje Državno veće tužilaca. Ovim zakonom uređuju se uslovi i postupak za izbor izbornog člana Saveta, trajanje mandata i prestanak njegove funkcije i obezbeđenje uslova i sredstava za rad Saveta. Savet ima 11 članova, pet članova je iz redova tužilaca i biraju ih nosioci javnotužilačke funkcije, četiri člana su istaknuti pravnici koje bira Narodna skupština, Vrhovni javni tužilac i ministar nadležan za pravosuđe, kao članovi po položaju.

Kaznena politika u prekršajnim postupcima i postupcima kojima se sankcionišu privredni prestupi

Kaznena politika se u Republici Srbiji sprovodi pre svega na osnovu Krivičnog zakonika, ali i uz primenu propisa koji uređuju prekršajnu odgovornost i odgovornost za privredne prestupe.

Iako su krivičnim delima sankcionisani najteži oblici protivpravnog ponašanja, **u praksi je primetna daleko blaža kaznena politika za ova dela u odnosu na daleko manje opasna protivpravna ponašanja koja su zakonom propisana kao prekršaji i privredni prestupi.** Ovakva politika je pre svega posledica prakse tužilaštva u postupcima privrednih prestupa, odnosno Prekršajnog apelacionog suda u prekršajnim postupcima, koji insistira na utvrđenju odgovornosti zbog formalnih propusta, čak i u slučaju kada je očigledno odsustvo umišljaja i štetnih posledica protivpravnog ponašanja.

Tako npr. javni tužioci osnovnih javnih tužilaštava insistiraju na sankcionisanju **privrednih prestupa iz člana 57. stav 1. tačka 22. i stav 2. Zakona o računovodstvu,** koji se sastoji iz propusta dostavljanja APR-u finansijskih i statističkih izveštaja, čak i u odnosu na propuštanje dostave izjave o neaktivnosti faktički neaktivnog pravnog lica. U praksi se takva politika manifestuje izricanjem uslovnih osuda zastupnicima godinama neaktivnih doo i udruženja građana, čak i u slučaju kada su ta lica iz objektivnih okolnosti u nemogućnosti da podnesu tu izjavu (zbog senilnosti, hospitalizacije ili iz drugih opravdanih razloga). Iako je očigledno da ovaj propust neće proizvesti nikakve štetne posledice, na utvrđenju odgovornosti javni tužioci u praksi insistiraju, a privredni sudovi izriču uslovne osude, koje neopravdano traumatizuju lica bez kriminalne prošlosti.

Takođe, prekršajni sudovi npr. dosledno sprovode **kažnjavanje fizičkih lica za prekršaj iz člana 180. stav 1. tačka 6. Zakona o poreskom postupku i poreskoj administraciji,** u slučaju nepodnošenja prijave za godišnji porez na dohodak građana, čak i u slučaju kada je obveznik po rešenju koje je Poreska uprava donela ex officio platio tu obavezu pre saznanja da je protiv njega pokrenut prekršajni postupak. Ovo je u praksi slučaj kada fizička lica nisu bila informisana u vezi sa praksom da se u godišnji prihod npr. obračunava dobit ili prihodi od izdavanja nepokretnosti u zakup, iako je te prihode uredno prijavio Poreskoj upravi kroz druge postupke. Napominjemo da se ova praksa i dalje sprovodi od strane prekršajnih sudova, iako je obaveza podnošenja ove poreske prijave već godinama prevaziđena i obesmišljena uspostavljanjem efikasnog informacionog sistema Poreske uprave. Ovaj sistem obezbeđuje efikasno i blagovremeno obračunavanje i naplatu tog poreza ex officio, pa je evidentno da postoji osnov za oslobođenje od kazne ako je obveznik platio tu obavezu pre nego što je protiv njega pokrenut prekršajni postupak.

Suprotno ovakvoj kaznenoj politici, **u krivičnim postupcima** se sve češće primenjuje odlaganje krivičnog gonjenja, tzv. **načelo oportuniteta,** uvedeno u naš pravni sistem 2009. godine, a uređeno članom 283. Zakonika o krivičnom postupku, u skladu sa kojim se okrivljenom može odložiti krivično gonjenje za krivična dela za koja je predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do pet godina, ako otkloni štetnu posledicu nastalu izvršenjem krivičnog dela i/ili ako uplati humanitarni prilog ili obavi određeni društveno korisni ili humanitarni rad. Takođe, Zakonom o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera iz 2014. godine omogućeno je služenje kazne u kućnom pritvoru, uz **upotrebu tzv. nanogice.** **Ne sporeći opravdanost primene načela oportuniteta i kućnog pritvora u slučaju sankcionisanja najtežeg oblika protivpravnog ponašanja – krivičnog dela, ukazujemo da nedoslednost ovakve kaznene politike u slučaju lakših povreda zakona, tj. u slučaju prekršaja i privrednih prestupa, koje bi se ogledalo u odustanku od optužnih predloga i obustavi prekršajnih postupaka u navedenim slučajevima, što u potpunosti relativizuje kaznenu politiku i kod građana stvara utisak selektivne pravde i nepravičnosti i neefikasnosti pravosudnog sistema.**

Hrana i poljoprivreda

Tokom trećeg kvartala 2022. godine, izmenom **Uredbe o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2022. godini („Sl. glasnik RS“, br. 99/2022)**, uvedena je mera kao odgovor na smanjenu proizvodnju sirovog mleka, kojom je povećan predviđeni ukupan iznos premije za mleko sa 5,3 mlrd dinara, na 6,8 mlrd dinara. Uredba se primenjuje od 2. septembra 2022. godine.

Uredbom o uslovima, načinu i postupku za davanje poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini na korišćenje u poljoprivredne svrhe („Sl. glasnik RS“, br. 99/2022) propisano je da se državno poljoprivredno zemljište može davati u zakup za istraživanje i eksploataciju nafte i gasa, bez obzira na klasu obradivog zemljišta. Predmet korišćenja može biti neobradivo državno poljoprivredno zemljište (pašnjaci, ribnjaci, trstici i močvare), odnosno obradivo državno poljoprivredno zemljište (njive, livade, vrtovi, voćnjaci i vinogradi) šeste, sedme i osme katastarske klase. Poljoprivredno zemljište u svojini države se može dati u zakup i za postavljanje vetro i solarnih elektrana.

Tokom jula meseca, NALED je dostavio Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, odnosno Upravi za agrarna plaćanja tekst **Nacrta pravilnika o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava**, na kome su zajednički radili u prethodnom kvartalu. Nacrtom pravilnika je uređena elektronska procedura registracije poljoprivrednih gazdinstava putem informacionog sistema eAgrar, a njegovo usvajanje se očekuje u narednom kvartalu. Osim registracije, pravilnik pojednostavljuje postupak obnove i izmene podataka u Registru poljoprivrednih gazdinstava (RPG), tako što se predviđa uvezivanje sa relevantnim državnim registrima kao što je MUP, Katastar i slično. Očekivani efekat za poljoprivrednike jeste značajno smanjenje utrošenog vremena i pojednostavljivanje procedure prilikom registracije, izmene ili obnove podataka u RPG-u.

Zdravstvo

Uz podršku NALED-a i Centra za 4. industrijsku revoluciju, usvojena je izmena **Pravilnika o načinu kontrole kvaliteta lekova i medicinskih sredstava („Sl. glasnik RS“, br. 93/2022)**, kojom je napravljen izuzetak za naprednu terapiju koja je odobrena u EU po centralizovanom postupku, a nema dovoljne količine za analitičko ispitivanje ili je kratak rok upotrebe leka. Izmenom je propisano da Agencija za lekove i medicinska sredstva vrši samo dokumentacionu kontrolu, bez laboratorijske kontrole uzorka. Ova izmena je rešila dugogodišnji problem koji je postojao u postupanju po zahtevu za laboratorijsku kontrolu uzorka leka, koju nije bilo moguće izvršiti zbog specifičnosti takve napredne terapije (male količine, kratak rok upotrebe i slično).

Krajem septembra izmenom člana 22. **Pravilnika o uslovima, sadržaju dokumentacije i načinu odobrenja izmene ili dopune dozvole za stavljanje leka u promet („Sl. glasnik RS“, br. 30/2012,**

110/2022), omogućeno je da ALIMS u slučaju pandemije humanog koronavirusa, za lek koji je dobio dozvolu po centralizovanom postupku u EU, donese odluku o varijaciji bez potpune farmaceutske, prekliničke i kliničke dokumentacije. Ovom izmenom omogućeno je brže pristizanje neophodnih lekova u Srbiju za lečenje obolelih od koronavirusa, koji su prethodno odobreni po procedurama u Evropskoj uniji. Napominjemo da bi trebalo preispitati mogućnost primene ovog rešenja i u drugim opravdanim slučajevima, kada je lek odobren u EU.

NALED nastavlja rad na **inicijativi za izmenu procedure za formiranje maksimalne cene leka**, u saradnji sa članovima Saveza za zdravstvo, sa osnovnim ciljem da se korišćenjem informacionih tehnologija ubrza procedura stavljanja leka na tržište. Glavni predlog se sastoji od uvođenja notifikacije o maksimalnoj ceni, ako je u ona u skladu sa propisanim kriterijumima, čime bi se ukinula obaveza odobravanja, a lek odmah mogao da se prometuje. Na ovaj način bi se i resorno Ministarstvo oslobodilo nepotrebnog administrativnog posla. Predlog izmene zakona i uredbe biće predstavljen nadležnim institucijama u četvrtom kvartalu.

Takođe, tokom prethodnog kvartala, NALED je pokrenuo **inicijativu za unapređenje eUputa**, što podrazumeva izmenu postojećeg Pravilnika o načinu i postupku ostvarivanja prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i Zakona o zdravstvenom osiguranju. Predlog inicijative je davanje mogućnosti lekaru specijalisti da kroz IZIS uputi pacijenta na dalje specijalističko lečenje, kontrolu, komisiju ili stacionarno lečenje, dok bi izabrani lekar kroz sistem imao uvid u sve upute i izveštaje lekara specijaliste. Time se doprinosi porastu zadovoljstva pacijenata i boljim ishodima u lečenju. Potpunom implementacijom eUput-a pacijenti bi imali višestruke koristi jer bi na jednostavniji način dolazili do lekara specijalista, bez nepotrebnog šetanja između doma zdravlja i bolnice po nekoliko puta u svrhu obavljanja samo jednog specijalističko-konsultativnog pregleda. Izabrani lekari bi brže i efikasnije pružali adekvatnu zdravstvenu zaštitu pacijentima, jer bi imali celovitu sliku u vezi sa njegovim zdravstvenim stanjem. Takođe, izabrani lekari bi u većem broju slučajeva bili rasterećeni od administrativnih poslova klasičnog davanja uputa.

NALED trenutno radi na reviziji preporuka Sive knjige zdravstva, koje će biti deo druge publikacije a čije objavljivanje se očekuje krajem 2022. godine. Članovi Saveza za zdravstvo, kao i ostali članovi NALED-a imali su priliku da do 05. oktobra nominuju nove preporuke, čijom primenom se u budućnosti može unaprediti zdravstveni sistem u Srbiji.

Zaštita životne sredine

Na sajtu Ministarstva zaštite životne sredine objavljen je **Izveštaj sa javne rasprave o Nacrtu zakona o izmenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom**. NALED je izneo veliki broj predloga za izmenu Zakona, od kojih su prihvaćeni predlozi koji se odnose na bliže opisivanje pojma **bio otpada**, pojašnjenja pojma **posebnih tokova otpada**, kao i **plana vršenja monitoringa rada postrojenja za upravljanje otpadom** i uspostavljanje **operativnog monitoring parametra stanja životne sredine**. Međutim, nije prihvaćen predlog NALED-a da se doda novi član kojim bi se uredilo **upravljanje otpadom od hrane**, tako što bi se na jasan i potpun način propisale obaveze razdvajanja otpada od hrane od komunalnog otpada, ali i nadležnost inspekcija za inspeksijski nadzor u ovoj oblasti, odnosno po ovim pitanjima.

Nakon formiranja nove Vlade očekuje se da bude usvojen **Program razvoja cirkularne ekonomije u Republici Srbiji za period 2022-2024**, a za realizaciju nekih aktivnosti planiranih programom već su obezbeđena sredstva.

Takođe, ubrzo nakon formiranja nove Vlade, očekuje se početak izrade **Programa prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove sa Akcionim planom**. Cilj izrade navedenog programa je identifikovanje uticaja klimatskih promena na sektore i sisteme i utvrđivanje konkretnih aktivnosti i mera prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove u sektorima u kojima je potrebno smanjiti nepovoljne uticaje.

Energetika

U resoru Ministarstva rudarstva i energetike u toku je izrada dva značajna dokumenta javnih politika kojima se planiraju mere koje će se preduzimati u cilju povećanja energetske efikasnosti i promovisanja obnovljivih izvora energije a to su **Strategija razvoja energetike** i **Nacionalni plan za klimu i energetiku**, čije usvajanje je planirano do kraja ove godine, pa se očekuje da isti uđu u javnu raspravu ubrzo nakon konstituisanja Vlade.

SPROVOĐENJE PREPORUKA SIVE KNJIGE

Poseban segment Kvartalnog izveštaja posvećen i monitoringu rešavanja preporuka iz Regulatorne biblije NALED-a. Siva knjiga je redovna godišnja publikacija koja identifikuje ključne administrativne probleme privrede u Srbiji i daje konkretne predloge Vladi i nadležnim institucijama za njihovo rešavanje. Poslednje, 14. izdanje Sive knjige sadrži 100 odabranih preporuka članova NALED-a i šire stručne javnosti za smanjenje administracije i unapređenje efikasnosti države.

U trećem kvartalu nije rešena nijedna preporuka Sive knjige, što je očekivano imajući u vidu da nova Vlada još uvek nije formirana. Međutim, načinjeni su prvi koraci u rešavanju nekih od preporuka.

Naime, podnošenjem inicijative za uvođenje olakšica za mlade početnike u poslovanju tradicionalnih biznisa, u vidu oslobađanja od obaveze plaćanja poreza i doprinosa, NALED je nastavio da zagovara rešavanje preporuke 1.4. *Osloboditi plaćanja poreza i doprinosa početnike u poslovanju.*

NALED u saradnji sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede kao i Upravom za agrarna plaćanja nastavlja rad na pripremi propisa za implementaciju elektronskog sistema eAgrar i aktivno se radi na implementaciji preporuke 7.1 uvesti onlajn registar poljoprivrednih gazdinstava i podsticaja (eAgrar).

Podnošenjem inicijative za unapređenje eUputa NALED je nastavio da radi na realizaciji preporuke 3.3 Omogućiti korišćenje e-uputa i lekarima specijalistima.

ANEKS – LISTA USVOJENIH PROPISA

Porezi i neporeske dažbine

- Pravilnik o organizacionim uslovima za pružanje investicionih usluga, obavljanje investicionih aktivnosti i dodatnih usluga i upravljanje rizicima ("Službeni glasnik RS", br. 77/2022)
- Odluka o privremenoj meri koja se odnosi na izračunavanje kapitala banke: („Sl. glasnik RS", br. 72/2022)
- Pravilnik o obliku, sadržini, načinu podnošenja i popunjavanja deklaracija i drugih obrazaca u carinskom postupku („Sl. glasnik RS", br. 90/2022)
- Uredba o ograničenju visine cena derivata nafte („Sl. glasnik RS", br. 110/2022)

Radno pravo i preduzetništvo

- Uredba o izmeni Uredbe o Programu podsticanja zapošljavanja mladih „Moja prva plata" („Sl. glasnik RS", br. 92/2022)
- Odluka o visini minimalne cene rada za period januar–decembar 2023. godine („Sl. glasnik RS", br. 105/2022)

Digitalizacija i inovacije

- Uredba o jedinstvenim naučno-tehnološkim zahtevima i procedurama za čuvanje i zaštitu arhivske građe i dokumentarnog materijala u elektronskom obliku („Službeni glasnik RS" 94/2022)

Javne nabavke

- Odluka o određivanju centralizovanih javnih nabavki dobara i usluga koje će sprovoditi Uprava za zajedničke poslove republičkih organa u 2023. godini ("Službeni glasnik RS", br. 77/2022)

Imovina i investicije

Tokom trećeg kvartala 2022. godine u oblasti imovine i investicija nije donet nijedan propis.

Hrana i poljoprivreda

- Pravilnik o dopuni Pravilnika o podsticajima za unapređenje sistema kreiranja i prenosa znanja kroz razvoj tehničko-tehnoloških, primenjenih, razvojnih i inovativnih projekata u poljoprivredi i ruralnom razvoju („Sl. glasnik RS“, br. 76/2020, 18/2022, 77/2022)
- Uredba o utvrđivanju programa izvođenja radova na zaštiti, uređenju i korišćenju poljoprivrednog zemljišta za 2022. godinu („Sl. glasnik RS“, br. 88/2022)
- Uredba o uslovima, načinu i postupku za davanje poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini na korišćenje u nepoljoprivredne svrhe („Sl. glasnik RS“, br. 99/2022)
- Pravilnik o utvrđivanju Godišnjeg programa postregistracione kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2022. godinu ("Sl. glasnik RS", broj 89/22)
- Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama ostataka sredstava za zaštitu bilja u hrani i hrani za životinje ("Sl. glasnik RS", broj 91/22)
- Uredba o raspodeli podsticaja u poljoprivredi i ruralnom razvoju u 2022. godini („Sl. glasnik RS“, br. 99/2022)

Zdravstvo

- Pravilnik o izmeni Pravilnika o sadržaju i obimu prava na zdravstvenu zaštitu iz obaveznog zdravstvenog osiguranja i o participaciji za 2022. godinu („Sl. glasnik RS“, br. 81/2022)
- Pravilnik o izmeni Pravilnika o cenama zdravstvenih usluga na sekundarnom i tercijarnom nivou zdravstvene zaštite („Sl. glasnik RS“, br. 88/2021, 97/2021, 109/2021, 30/2021, 47/2022, 82/2022)
- Pravilnik o načinu kontrole kvaliteta lekova i medicinskih sredstava („Sl. glasnik RS“, br. 93/2022)
- Pravilnika o uslovima, sadržaju dokumentacije i načinu odobrenja izmene ili dopune dozvole za stavljanje leka u promet („Sl. glasnik RS“, br. 30/2012, 110/2022)

Zaštita životne sredine

Tokom trećeg kvartala 2022. godine u oblasti zaštite životne sredine nije donet nijedan propis.

2022 NALED

Makedonska 30/VII, 11000 Beograd, Srbija

www.naled.rs, naled@naled.rs

Sva prava zadržana.

Ovim se daje dozvola za korišćenje, kopiranje i distribuciju sadržaja ovog dokumenta isključivo u neprofitne svrhe i uz odgovarajuće naznačenje imena, odnosno priznavanje autorskih prava NALED-a. Analize, tumačenja i zaključci izneti u ovom dokumentu ne moraju nužno reflektovati stavove predstavnika Izvršnog ili Upravnog odbora NALED-a. Svi napori su učinjeni kako bi se osigurala pouzdanost, tačnost i ažurnost informacija iznetih u ovom dokumentu. NALED ne prihvata bilo kakav oblik odgovornosti za eventualne greške sadržane u dokumentu ili nastalu štetu, finansijsku ili bilo koju drugu, proisteklu iz ili u vezi sa korišćenjem ovog dokumenta.